

Ceylon – biser daljne Azije

Zanimivi običaji ljudstva »Weda«, ki je že skoraj čisto izumrlo

Ceylon, »biser Vzhodne Azije«, obrača vedno bolj hrbet Angležem in stopa ob stran držav, ki se bore za svobodo v Vzhodni Aziji. Evropskim potnikom, ki so kdaj pluli skozi Sueški prekop, po Rdečem morju in Indijskem Oceanu, se zdi otok Ceylon res pravi biser tropskega sveta.

Znano je mesto Colombo, kajti tu se ustavi vse potniške ladje, ki plovejo na Vzhod. Če kar v navado je prišlo, da potniki vselej naredijo vsaj krajši izlet po otoku. Peljejo se skozi 11 km dolgo mesto, ki se vleče 4 km daleč ob nekoliko zaokroženi obali. Potniki si ogledajo domačinski trgovski mestni okraj »Pettah«, nato pa pridejo preko zanimive promenade »Galle Face« v istoimenski hotel. Zelo zanimiv je tudi znan okraj svetišče mesta Kandy. Ratnapura je mesto draguljev, kjer lahko vidimo najlepše topaze, turmaline, aquamarine, spinele, rubine in safire. V nobeni deželi ni tako bogastvo kakor ravno tu.

Ceylon pa je zanimiv tudi za znanstvenike, posebno za etnologe. Zanje pridejo predvsem v poštev zelo zanimivi prvotni prebivalci »Weda«. To prebivalstvo živi na vzhodnem delu otoka, zlasti v pokrajini »Uwa«, in sicer v zelo majhnem številu in ga je smatrati za že skoraj izumrlega. »Weda« se niso mogli nikakor privaditi na današnje razmere, ki jih je ustvarila civilizacija, in so ostali še danes taki, kot so bili pred davnimi časi. To so edino ljudstvo, ki se lahko smatra za prave domačine na Ceylonu, kajti živelo je tam še pred prihodom belopolnih Singhalezijcev iz Indije na Ceylon. Mogoče pa je tudi, da so bili »Weda« na otoku že tedaj, ko je bil otok še sestavni del sedanje Indije.

Konec preteklega stoletja so našli okoli 1000 ljudi iz plemena »Weda«, danes pa jih gotovo ni več kakor nekaj sto. So janski prebivalci in se pečajo z lovom. Žive pa na vzhodnem pobočju srednjega glavnega hribovja. Vasi

ne poznajo in tudi za poljedelstvo se ne brigajo. Pripomniti pa je pač treba, da je precejšnja razlika med tako imenovanimi vaškimi »Weda« in čistokrvnimi »Weda«. Tisti, ki so stalno naseljeni, so pomešani s Singhalezijci in Tamilijci. Čistokrvni »Weda«, ki so zelo strahopetni in žive v posameznih družinah, imajo vsak svoje lovsko področje. Na teh področjih živijo izključno od lova na divjačino, ribolova in korenin. Ko pa nastopi deževna doba, se posamezne družine združijo in žive v skalnatih duplinah ali pa v podzemeljskih jamah. V tem času tudi sklepajo poroke in urejajo družinske zadeve.

»Weda« so majhne postave. Poldrug meter visoki moški so redkost, ženske pa so še mnogo manjše. Obleke skoraj lahko rečemo, da ne poznajo. Nosijo le zelo kratko krilce okrog bokov. Tudi lepoticenja in hišnih potrebščin skoraj ne poznajo. Hranijo se s ptičjim in opičjim mesom. Ptice in opice streljajo s posebnimi loki, ki jih znajo zelo spretno sukati.

Vsi pravi »Weda« žive v skupni družini. Otrok ne pripada rodu očeta, temveč rodu žene. Duševnost tega ljudstva je na zelo nizki stopnji. Številke ali imen, po katerih bi se lahko ločili in klicali, ne poznajo. Obožujejo posebno demonsko božanstvo. Pri boleznih kličejo na pomoč duhove. Če kdo oboli, »Weda« počepne, stegne eno nogo in s palcem zariše po tleh velik lok. Domačin namreč veruje, da se v trenutku, ko izgovarja ime duha, katerega je obdolžil, da je kriv njegove bolezni, prične zarisati lok premikati in da tedaj tudi izve, kateremu duhu bo treba dati nagrado za ozdravljenje. Mrtveca puste enostavno kar tam, kjer je umrl. Tistega kraja se potem dolgo časa izogibajo. Tudi plesati znajo ti ceylonski »Weda«, čeprav so njihovi plesi še zelo preprosti. Glavna značilnost tega plesa je v tem, da plesalec po nekaj kratkih korakih naredi polovični obrat.

ASSISI

Rafel in močan poziv, ki odmeva skozi stoletja, prebujena s čisto vero Ubožca, svetnika ponižanih, pripravljala turista na pokrajino, ki se ne ustavlja ob zemskih stvarih, ampak ga povzdigne v svet sladkega miru ob neskončnem jezeru bujno zelene umbrijske planjave.

In celo v zraku, v soncu in tišini pokrajine je sladek odmev, dobrodejen balzam, ki človeka pograbi in odvede iz zemskega pehanja.

Mesto leži ob Subasiju. Bela cesta se vije iz doline in vodi navzgor ob celi vrsti obokov tik nad dolino reke Tescio. Največja cerkev, svetnikova bazilika, se dviga nad vsem ostalim, je bistvo, ki se najbolj vtisne obiskovalcu v spomin.

Nekaj je tu, kar popotnika ustavi, je bližina nečesa višjega; človek se znajde sam s svojo dušo.

Pot vodi od obširnega in golega Subasija do stare ali nove Rocca. Od Porcijunkule, ki se skriva v dolini, do veličine svete Marije Angelske, do svetega Petra v čistem romanskem slogu. Od tišine Zaporov, ki skoraj visijo na gori, do zverženih cest, ki se vzpenjajo ob srednjeveških zgradbah.

Od svetega Frančiška, najbolj svetega med svetniki, izvira ime Assisi, ki ga slavi ves svet. Množice, ki se vsako leto vzpenjajo po griču, čutijo bližino nepojmljive sile, ki je drugod neznana, čeprav morajo obenem občudovati rodovitno planjavo ene najlepših italijanskih pokrajin. Moč ponižnosti. Moč reveža, ki postane bogat.

To je najvišja lepota Assisija. V popolnem miru, v kraju nasmeha, ki prevladuje vse človeške strasti.

In v njegovo čast tekmujejo vsi ljudje, da jo slavijo z najvišjim izrazom: Umetnost.

Assisi iz barbarske dobe ne pride več v poštev. Skoraj ničesar več ni ostalo od njega. Iz rimske dobe je ostalo samo še Minervino svetišče.

V 12. stoletju je mesto znova oživel, v naslednjem stoletju pa se je razširilo in utrdilo.

Svetnik je živel v času umešnostnega prehoda med romantiko in gotiko. Na njegovem grobu najdemo zgled te spremembe. Obe cerkvi, ki sta zgrajeni nad njim, imata vtisnjen pečat obeh slogov. V spodnji cerkvi prevladuje romantika, v zgornji pa gospoduje francoski gotski slog z mirno navpičnostjo.

Vse prenovljeno slikarstvo se je zbralo v Assisiju. Najprej se je uveljavil Torriti, potem Cimabue, nato Cavallini, Giotto, Lorenzetti, Simone Martini in Andrea del Bartolo.

Vsakdo je zapustil svoj prispevek k pobožnosti, vsakdo je napravil s svojo umetnostjo nesmrtno eno izmed strani v svetnikovi knjigi. Toda nad vsemi je Giotto. Njegova umetnost, zdaj prežeta s poezijo kakor v prizoru popotnika, ki je našel okrepčilo, zdaj močna kakor v »Joku Klaris«, je živa v slikah »čudovitega življenja« v zgornji baziliki.

Toda Assisi ni samo v dvojni baziliki s ponosnimi stolpi, kakor jih imenuje Vasari.

Vsepovsod diha hvaležnost svetniku: dragocena okna in vezene neposnemljive nežnosti, preproste na prvi pogled, toda ljubke, če jih nekaj časa občuduješ. Od zamaknjenja bazilike sv. Klare do preprostosti sv. Damijana, od cest, ki so ljubosumno ohranile pečat svoje dobe, do hišic, zidanih iz štirioglatih kamnov. Vse se sklada s celotnim okoljem.

Morda je to edino mesto, ki živi še svojevrstno življenje. Vse je lepo in mило. Neštevilni viseči vrtovi, ki se vrstijo navzgor, so polni cvetja in nežnih vonjav kot sladke sanje.

Tu je kraljestvo molitve. Molitve brez besed, ker se duša približuje Bogu ob vsakem koraku, ob vsaki misli, ob vsakem pogledu.

Trenutek v Assisiju je neizbrisna stran v človeškem življenju. Je domotožje, ki kliče popotnika s prepričljivim glasom dobrote in z nasmehom blagoslova.

(333)

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

369.
Tudi cesar je vstal, da bi bolje videl prizor, ki sta si ga bila izmislila s Tigelinom, češ, pa naj človek, ki je zadavil Krotona, zadavi še tura, če ga more...

Drugim gledalcem je stopil pot na čelo, ko da bi se sami borili z zverjo. V cirkusu je bilo slišati samo sikanje plamenov v svetilkah in padanje ogorkov s plamenic. Vsem ljudem se je zdelo, ko da traja ta boj na veke dolgo.

Delo in uspehi žensk na polju zvezdoslovja

Zelo krivična bi bila trditev, da so si vse zasluge na polju zvezdoslovja pridobili izključno le moški

Napačno bi bilo, vse zasluge, ki si jih človek doslej pridobil na polju zvezdoslovja, pripisovati izključno samo moškim. Zvezdoslovje namreč nikakor ni znanost, ki bi bila »rezervirana« samo moškim, pač pa so se tudi na tem polju znale znatno uveljaviti v vseh časih, odkar ta znanost sploh obstoji, tudi ženske. V dokaz temu naj služijo naslednje vrstice:

Prva ženska, ki se je ukvarjala z raziskavanjem zvezdnatega neba, je bila Hylpatia, ki je živela v četrtem stoletju, to se pravi z drugimi besedami tedaj, ko je bila zvezdoslovna znanost takorekoč šele v povojih, ko se je jedva začel uveljavljati tisti nauk, ki je bil njegov oče sloviti Ptolomej. S svojim očetom Theonom, ki je bil na glasu kot velik matematik, je Hylpatia živela v Aleksandriji v Egiptu. Aleksandrija je bila tedaj središče vsega kulturnega sveta. Že pri svojih tridesetih letih je bila Hylpatia zelo slavna zvezdoslovka. Njej dolgujemo za vse tiste zvezdoslovne ugotovitve, ki jih edine poznamo iz tiste davne dobe.

V srednjem veku je zvezdoslovna znanost malo napredovala. Sodobni razvoj te znanosti se je začel šele s Kopernikom, Galilejem in Keplerjem. V tej dobi so tudi ženske mnogo prispevale k razvoju zvezdoslovja. Bile pa so to po veliki večini le žene, sestre ali hčerke učenjakov-zvezdoslovcev, katerim so bile dragocene sodelavke pri njihovem znanstvenem delu.

Tako si je pridobila na tem polju velikih zaslug na primer žena slovitega zvezdoslovca Heveliusa, ali pa Maria von Lewen, Keplerjeva prijateljica. Keplerju je preskrbela mnogo podatkov, ki jih je nujno potreboval pri svojem raziskovanju in proučevanju glede gibanja planetov. Tudi gospa Lapaute, rojena v Parizu leta 1723, je bila zvezdoslovka velikega slovesa. Skupaj z zvezdoslovcem Clairautem (dokazano je, da ima prav ona pri tem devet desetih zaslug) je izračunala, kdaj se bo pojavila Halleyeva zvezda repatica. Več mesecev je trajalo to naporno delo, ki je bilo pri njem treba mnogo potrpežljivosti, slednjič pa so bila njuna prizadevanja vendar le kronana z uspehom. Omenjeni kometa se je prikazal točno na tisti dan, kakor sta izračunala Lapaute in Clairaut. Morda bi bila prav ga. Lapaute zatemnila slavo najslavitejših zvezdoslovcev, če ne bi bila še v mladih letih oslepla. Sprito tega ni mogla doseči še novih uspehov na zvezdoslovnem polju ter še bolj proslaviti svojega imena.

Leta 1778. je bila neka ženska tista, ki je organizirala in sklicala prvo zborovanje zvez-

doslovcev. Bila je to vojvodinja Luisa Gotška. Sama se je temeljito bavila z zvezdoslovnimi vprašanji. Prečula je vse noči ob opazovanju zvezdnatega neba, spala pa je podnevi. Ni se ozirala na zaničljive opazke, ki jih je na njen račun zbijal njen soprog vojvoda Gotha. V zvezi s tem pripovedujejo, da je šel tedaj po vsej Turingiji izrek, da se bo to ali ono zgodilo tedaj, »kadar bosta vojvoda in vojvodinja spet enih misle. S tem so hoteli označiti nekaj, kar se zelo redkokdaj zgodi, ali pa nikoli.

Najslavitejša zvezdoslovka 18. stoletja pa je bila Karolina Herschel, sestra slovitega zvezdoslovca Viljema Herschla. Svojemu slavnemu bratu je pomagala pri njegovih raziskovanjih in je skupno z njim sestavila prvi teleskop na zrcala. Ko je Viljem Herschel leta 1822 umrl, je njegova sestra Karolina sama nadaljevala z začetim delom in se ji je v naslednjih letih posrečilo odkriti osem kometov.

Tudi ga. Flammarion je pomagala svojemu možu pri njegovem znanstvenem delu na polju zvezdoslovja. In prav tako tudi ga. Hall, žena velikega zvezdoslovca Halla.

Največ žensk, ki se bavijo z zvezdoslovjem, je danes v Ameriki. Gdč. Bruce, ki je vse svoje premoženja namenila izpopolnitvi zvezdoslovja, je skupno z gdč. Draper ustanovila pomembno postajo za zvezdoslovna fotografiranja na hawardskem vseučilišču. Na tej postaji je zaposlenih oziroma dela 32 žensk, med njimi tudi gdč. Leland, ki si je pridobila velikih zaslug s tem, da je fotografirala okrog 40.000 zvezd.

Gospodične Mitschel, Flemming in Sonnerville so zvezdoslovke, ki so znane pa vsem svetu. Najslavitejša delavka na tem polju pa je Ethle Bellamy, ki je skupaj s svojim stricem Edvardom Bellamyjem ugotovila točno lego nič manj ko milijon zvezd. Uspehi, ki sta jih Ethle in Edvard Bellamy dosegla, so razloženi v osmih debelih knjigah, od katerih ima vsaka po tisoč strani.

Dentifrici

Crema igienica, Brillantina, Embrocatione, Pillole B. Ferrovitaminiche - Forniture - Spedizioni - Cereansi concessionali in proprio

Zobna čistila

Higienska krema, Brillantina, mazila, kroglice B. ferrovitaminiche - Preskrba - Pošiljato - Iscemo samostojne zastopnike

Farmacia BARLOCCO - Gal'era Mazzini - GENOVA